

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/12/2023
Identifikačné číslo spisu:	3116202372
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3116202372.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Eriky Šobichovej v spore žalobcu: MAJAMIT, s.r.o., so sídlom Trenčín, Branekého 14, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Marek Doktor, s. r. o., so sídlom Trenčín, Legionárska 7735/31B, proti žalovanému: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, so sídlom Lužianky, Hlohovecká 2, zastúpený: JUDr. Pavol Gráčík, advokát, so sídlom Nitra, Farská 40, o zaplatenie 35.941,74 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/248/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. apríla 2022 sp. zn. 9Co/66/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra rozsudkom (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 12. apríla 2021, č. k. 12C/248/2016 I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 28.720,55 eura s 8 %-ným úrokom z omeškania ročne od 30. marca 2016 do zaplatenia a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal náhradu trov konania ako aj trovy odvolacieho konania v rozsahu 59,82 %, ktorú povinnosť žalobcovi uložil zaplatiť žalovaný s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Nitre rozsudkom (ďalej aj „odvolací súd“) z 21. apríla 2022 sp. zn. 9Co/66/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 386,44 eura s 8 %-ným úrokom z omeškania ročne od 30. marca 2016 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 98 %.

2.1. Uviedol, že skutočnosť, na aký účel žalovaný predmetné pozemky využíval, vyplýva aj z neplatnej nájomnej zmluvy, ktorá upravovala obdobie od 1. februára 2011 do 31. augusta 2011, kde bolo uvedené, že žalovaný si ich prenajíma na poľnohospodársky účel, resp. účelom poľnohospodárskej výroby

slúžiacej pre jeho vlastnú potrebu vo vzťahu k vedecko-výskumnej a vývojovej činnosti a špeciálnemu poradenstvu nájomcu v oblasti chovu zvierat v Slovenskej republike ako základných verejnoprospešných činností a tomu zodpovedajúcich predmetov činností daných jeho zriaďovacou listinou. To, že by v rozhodnom období od 11. februára 2012 do 14. septembra 2012 žalovaný predmetné nehnuteľnosti užíval iným spôsobom, v konaní netvrdila žiadna zo strán. Z listu vlastníctva č. 4808 vyplýva, že pozemky nezastavané budovami (ktorých sa odvolanie týka) sú zastavané plochy a nádvoría a v jednom prípade záhrada, teda ide o pozemky na poľnohospodárske účely v zmysle zák. č. 504/2003 Z.z., preto by sa na nájom takýchto pozemkov vzťahoval zák. č. 504/2003 Z.z. Aj keď zák. č. 504/2003 Z.z. to, akým spôsobom sa má pri užívaní týchto pozemkov titulom bezdôvodného obohatenia postupovať, neupravuje, je však z neho zrejmé, že výška bezdôvodného obohatenia takýchto nehnuteľností (pozemkov využívaných na poľnohospodárske účely) sa bude určovať z hodnoty nájmu takýchto pozemkov určených v zmysle tohto zákona. Ak potom súd prvej inštancie v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 32Cb/89/2012 zadal znalcovi D.. F. úlohu určiť hodnotu predmetných pozemkov ako poľnohospodárskej pôdy, ako aj hodnotu ich obvyklého nájmu (užívania) ako poľnohospodárskej pôdy, a nie z hľadiska všeobecnej hodnoty, takýto postup súdu považuje odvolací súd za správny. Tento posudok bol predložený aj v tomto konaní a žalovaný ním argumentoval, že v prípade, ak súd žalobu pre premlčanie nezamietne, aby vychádzal z tohto znaleckého posudku. Podľa názoru odvolacieho súdu je takýto postup správny, pretože žalovaný nie je subjektom, ktorý by predmetné nehnuteľnosti využíval na podnikateľské účely za účelom dosiahnutia zisku, preto jeho obohatenie spočívalo len v tom, že neplatil úhradu za užívanie predmetných pozemkov, ktoré využíval na plnenie úloh vyplývajúcich z jeho zriaďovacej listiny, a ktoré boli uvedené aj v neplatnej nájomnej zmluve za predchádzajúce obdobie. Vzhľadom na okolnosti a spôsob využívania týchto pozemkov, nemožno prisvedčiť žalobcovi, ktorý sa domáhal určenia výšky bezdôvodného obohatenia, vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty pozemku, pretože toto nezohľadňovalo špecifické postavenie žalovaného, jeho špecifický predmet činnosti, spôsob užívania predmetných nehnuteľností žalovaným a tiež to, že užívanie pozemkov žalovaným bolo akcesorické vo vzťahu k užívaniu stavieb na predmetných pozemkoch. Výška bezdôvodného obohatenia v danej veci podľa názoru odvolacieho súdu nemôže zodpovedať strate, ktorú utrpel žalobca v dôsledku užívania predmetných nehnuteľností žalovaným, ale plneniu, ktoré nemusel žalovaný vynaložiť, pričom predmetné nehnuteľnosti užíval spôsobom a za podmienok vyplývajúcich z ustanovenia zák. č. 504/2003 Z.z. Ak potom súd prvej inštancie v danej veci vychádzal pri určení výšky bezdôvodného obohatenia zo znaleckého posudku č. 46/2011 vypracovaného D.. Ľ. O., X., v ktorom bola stanovená všeobecná hodnota predmetných nehnuteľností ako všeobecná hodnota majetku na sumu 660.000 eur a od ktorého určoval výšku bezdôvodného obohatenia, odvolací súd nepovažoval takýto postup za správny, preto po zopakovaní dokazovania na odvolacom pojednávaní dospel k odlišnému právnomu posúdeniu veci ako súd prvej inštancie. Za správny postup v danej veci odvolací súd považoval postup vychádzajúci pri výške bezdôvodného obohatenia zo znaleckého posudku D.. F.. Odvolací súd vychádzal z tohto znaleckého posudku, ktorý určil hodnotu nájmu predmetných pozemkov (všetkých, tak zastavaných, ako aj nezastavaných) na sumu 650 eur/rok, a keďže je viazaný rozsahom odvolania žalovaného, ktorý v prípade takéhoto postupu odvolacieho súdu navrhol ho zaviazat' na zaplatenie sumy 386,44 eura, zaviazal ho na zaplatenie tejto sumy s 8%-ným úrokom z omeškania ročne od 30. marca 2016 do zaplatenia. Keďže suma určená znaleckým posudkom 650 eur/rok bola určená za všetky pozemky, zastavané aj nezastavané, nárok žalobcu predstavoval menšiu sumu ako priznal odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom odvolania žalovaného. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku podľa § 388 CSP zmenil. Ostatné skutočnosti, uvádzané žalovaným v odvolaní, neboli spôsobilé prívodiť iné rozhodnutie vo veci, preto sa nimi odvolací súd už nevysporiadal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že nesprávne právne posúdenie veci spočíva v nesprávnom právnom posúdení otázky, že výška bezdôvodného obohatenia sa bude určovať z hodnoty nájmu predmetných nehnuteľností určenej podľa zákona č. 504/2003 Z.z., hoci v danom prípade nebola uzatvorená nájomná zmluva podľa zákona č. 504/2003 Z.z. Druhou právnou otázkou, ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil je otázka nadväzujúca na prvú otázku a to, že zákon č. 504/2003 Z.z. je právnym predpisom, ktorý stanovuje

výšku bezdôvodného obohatenia pre prípad užívania sporných pozemkov bez právneho dôvodu (bezplatnej zmluvy). Treťou právnou otázkou, ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil bola otázka, či zákon č. 504/2003 Z.z. je právnym predpisom, ktorý stanovuje výšku nájomného pre prípad užívania sporných pozemkov na základe nájomnej zmluvy. V súvislosti s treťou právnou otázkou mal za to, že dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľ mal za to, že dovolací súd sa v žiadnom zo svojich rozhodnutí nezaoberal vyriešením spornej otázky či právny predpis č. 504/2003 Z.z. (§ 10 ods. 1) je právnym predpisom, ktorý stanovuje výšku nájmu pre prípad užívania sporných pozemkov na základe nájomnej zmluvy, resp. žiadne takéto rozhodnutie nebolo k dispozícii. Podľa jeho názoru správne právne posúdenie spornej otázky je, že právny predpis zák. č. 504/2003 Z.z. sa nepoužije ako podklad pre určenie výšky nájomného (a teda následne ani bezdôvodného obohatenia) vzhľadom na skutočnosť, že ustanovenie § 10 ods. 1 citovaného zákona nestanovuje konkrétnu výšku nájomného, ktorú je treba aplikovať, teda na jeho základe nie je možné vyčísliť hodnotu nájmu, a teda výšku bezdôvodného obohatenia je v takom prípade potrebné určiť ako peňažnú čiastku, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie (prenajatie) veci. Navrhol, aby dovolací súd rozhodol o jeho dovolaní tak, že napadnutý rozsudok zmení tak, že rozhodne rovnako ako rozhodol súd prvého stupňa vo všetkých výrokoch a žiadal priznať náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné zamietnuť (§ 448 CSP).

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9. Dovolací súd predovšetkým uvádza, že žalobca (kvalifikovane zastúpený advokátom) podal dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. K možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a (zároveň) písm. b) CSP v zásade platí, že uplatnenie týchto dvoch dovolacích dôvodov naraz (t. j. dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP) sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje. Odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. Dovolateľ v podanom dovolaní, vo vzťahu k uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, nastolil celkovo 3 otázky. Dovolací súd konštatuje, že prostredníctvom nich dovolateľ považuje za nesprávne právne posúdenie veci, podľa ktorého sa v danom prípade na určenie výšky bezdôvodného obohatenia, resp. určenie výšky obvyklého nájomného aplikuje zákon č. 504/2003 Z.z. Podľa názoru dovolateľa by sa všeobecne, a teda aj v danom prípade, mala určiť výška bezdôvodného obohatenia ako čiastka, ktorú by obvykle bolo nevyhnutné vynaložiť v danom mieste a čase za porovnateľné užívanie (prenajatie) veci akoukoľvek (treťou) osobou bez zohľadnenia špecifických okolností, vrátane skutočného účelu, na ktorý boli nehnuteľnosti v rozhodnej dobe žalovaným de facto užívané.

11. Odvolací súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že v danej veci došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného tým, že užíval pozemky vo vlastníctve žalobkyne, bez akéhokoľvek právneho dôvodu, nakoľko nájomná zmluva, ktorú zmluvné strany uzavreli na obdobie od 11. februára 2012 do 14. septembra 2012, bola súdom prvej inštancie (v zhode s názorom odvolacieho súdu) vyhlásená za absolútne neplatný právny úkon. K námietkam žalobcu týkajúce sa výšky bezdôvodného obohatenia uviedol, že vzhľadom na okolnosti a spôsob využívania týchto pozemkov nemožno prisvedčiť žalobcovi, ktorý sa domáhal určenia výšky bezdôvodného obohatenia, vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty pozemku, pretože toto nezohľadňovalo špecifické postavenie žalovaného, jeho špecifický predmet činnosti, spôsob užívania predmetných nehnuteľností žalovaným a tiež to, že užívanie pozemkov žalovaným bolo akcesorické vo vzťahu k užívaniu stavieb na predmetných pozemkoch. Výška bezdôvodného obohatenia v danej veci, podľa názoru odvolacieho súdu, nemôže zodpovedať strate, ktorú utrpela žalobkyňa v dôsledku užívania predmetných nehnuteľností žalovaným, ale plneniu, ktoré nemusel žalovaný vynaložiť, pričom predmetné nehnuteľnosti užíval spôsobom a za podmienok vyplývajúcich z ustanovenia zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov (504/2003 Z.z.). Ďalej odvolací súd prezentoval, že pri užívaní poľnohospodárskych pozemkov existuje zákonná právna úprava nájmu poľnohospodárskych pozemkov, a to zákon č. 504/2003 Z.z. Na určenie výšky bezdôvodného obohatenia je preto potrebné analogicky aplikovať ustanovenia o nájme poľnohospodárskych pozemkov a výšku určiť z hodnoty nájmu takýchto pozemkov. Tento záver odvolacieho súdu je podporený aj rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 687/2017, ako aj uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/137/2019.

12. Žalobca poukázal na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietal nesprávne právne posúdenie otázky „Či je možné na základe právneho predpisu - zákona č. 504/2003 Z.z., ktorý upravuje podmienky nájmu a na základe neho stanoveného nájomného takto určené nájomné súčasne považovať za výšku bezdôvodného obohatenia, ak došlo k užívaniu veci bez právneho dôvodu (neexistoval nájom)?“ pri posúdení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo/296/2008, 8Cdo/168/2018, 5Cdo/121/2009 ako aj na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 33Odo/1186/2004 (bod 3.1).

12.1. V označenom rozsudku NS SR sp. zn. 2Cdo/296/2008 z 30. marca 2010, najvyšší súd posudzoval, odchyľne od tu riešeného prípadu, možnosť aplikácie ustanovení vyhlášky č. 608/1992 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva financií SR, č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemku v situácii absencie uzavretej nájomnej zmluvy, pričom za správny považoval názor, že na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie užívaním pozemkov žalobcu, a to v sume, za akú medzi sebou uzatvárali iné subjekty v danej lokalite nájomné zmluvy. Predovšetkým je potrebné uviesť, že vyhláška č. 465/1991 Zb. účinná od 1. januára 1991, vrátane vyhl. č. 608/1992 Zb., bola s účinnosťou od 1. januára 2004 zrušená zákonom o cenách č. 18/1996 v znení zák. č. 520/2003 Z.z. Okrem toho dovolateľom uvádzané rozhodnutie sa týka odlišných skutkových okolností, než ktoré sú predmetom tu posudzovanej veci z hľadiska užívania poľnohospodárskych nehnuteľností žalovaným na špecifické (vedecko-výskumné) poľnohospodárske účely.

12.2. V ďalšom označenom uznesení sp. zn. 8Cdo/168/2018 bol predmetom konania nárok uplatnený titulom náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, z čoho vyplýva úplne odlišný prípad ako v posudzovanej veci. Zároveň dovolací súd poznamenáva, že aj v

případe zrušujícího uznesení NS SR sp. zn. 8Cdo/186/2019 zo 17. júna 2019 išlo o posúdenie otázky pasívnej vecnej legitímácie bezdôvodne obohacujúceho sa, ktorá otázka sa v dovolacom konaní neriešila.

12.3. Žalobca označil rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/121/2009 z 23. februára 2011, v ktorom sa posudzovalo premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá otázka však nebola relevantnou v dovolacom konaní.

12.4. Napokon dovolateľ poukázal na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 32Odo/1186/2004. Dovolací súd pripomína, že v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018, sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikovaného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018, pod číslom 71., do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Z uvedeného je zrejmé, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu sa nepovažujú rozhodnutia českého najvyššieho súdu, z ktorého dôvodu na dovolateľmi uvedené rozhodnutia NS ČR, dovolací súd neprihliadol.

12.5. Dovolací súd poukazuje na to, že nastolená otázka nespĺňa kritériá stanovené pre prípustnú dovoláciu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP vo väzbe na § 432 ods. 2 CSP. Je tomu tak preto, že namietaným právnym posúdením veci sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Dovolací súd z podstaty nastolenej otázky s prihliadnutím na kompletný obsah dovolania uvádza, že pre účely meritórneho dovolacieho prieskumu z hľadiska kritérií v § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 432 ods. 1 a 2 CSP kľúčovú otázku od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, ako aj s prihliadnutím na závery v obdobnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 5Obdo/13/2022, či v konkrétnych okolnostiach danej veci došlo k správne právnemu posúdeniu výšky bezdôvodného obohatenia vzniknutého na strane žalovaného užívaním poľnohospodárskych nehnuteľností vo vlastníctve žalobkyne na špecifické poľnohospodárske účely, s použitím zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vo väzbe na ustanovenie § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

14. Pokiaľ dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedenou právnou otázkou dospel k záveru o prípustnosti dovolania, ktorú v posudzovanom prípade je možné vyvodiť z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tak v tejto súvislosti poukazuje na to, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky zastáva názor, podľa ktorého pojem „otázka vyriešená“, ktorý používa ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, treba správne vykladať ako „vyriešená ustálene“ (k uvedenému porovnaj nález sp. zn. I. ÚS 115/2020 zo 6. októbra 2020, ktorý bol publikovaný v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 33/2020).

15. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnú normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Podľa § 451 OZ, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať (ods. 1). Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (ods. 2).

17. Podľa ustanovenia § 458 ods. 1 OZ, musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch musí sa poskytnúť

peňažná náhrada.

18. Podľa ustanovenia § 7 ods. 2 zákona č. 504/2003 Z.z. v znení do 31. marca 2013, ustanovenia tejto časti sa primerane použijú, aj keď je nájomcom právnická osoba založená alebo zriadená štátom, obcou alebo vyšším územným celkom, ktorá nie je podnikateľom a vykonáva poľnohospodársku činnosť na plnenie svojich úloh.

19. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 504/2003 Z.z. v znení do 31. marca 2013, na vznik zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku sa vyžaduje dohoda o výške nájomného alebo o spôsobe jej určenia, pričom výška nájomného je najmenej 1 % z hodnoty poľnohospodárskej pôdy určenej podľa osobitného predpisu. 11a) § 43 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. v znení zákona č. 549/2004 Z.z.

20. Podľa § 43 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení zákona č. 549/2004 Z.z. podrobnosti o určení hodnoty pozemkov a porastov na nich na účely pozemkových úprav podľa § 9, 11 a 12 ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

21. Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky podľa § 43 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) vydalo 21. januára 2005, s účinnosťou od 15. februára 2005 vyhlášku č. 38/2005 Z.z. o určení hodnoty pozemkov a porastov na nich na účely pozemkových úprav.

22. Podľa § 1 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku, vydané podľa § 33 písm. d) zákona č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“), táto vyhláška ustanovuje metódy a postupy stanovenia všeobecnej hodnoty majetku znalcom. Ustanovenia osobitného predpisu 1) týmto nie sú dotknuté. (2) Podľa tejto vyhlášky sa postupuje aj v prípade, ak je potrebné stanoviť všeobecnú hodnotu majetku na požiadanie štátneho orgánu v rámci jeho právomocí alebo ak ide o právny úkon alebo konanie podľa osobitného predpisu 2).

23. Právnu otázku nastolenú dovolateľom možno pokladať za vyriešenú uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/13/2022 zo 14. júna 2023, so záverom, že „súd pri posúdení výšky bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívania pozemkov bez uzatvorenej nájomnej zmluvy, resp. bez existencie iného právneho dôvodu ich užívania, má vždy prihliadať na konkrétne okolnosti danej veci. V situácii, ak bezdôvodné obohatenie vzniklo na strane subjektu, ktorý má na predmetných pozemkoch vybudovaný areál (štátneho) výskumného ústavu a tieto nehnuteľnosti aj reálne využíva na verejnoprospešnú činnosť týkajúcu sa poľnohospodárskej výskumno-vývojovej a s tým spojenej poľnohospodárskej výrobnnej činnosti, potom ide o užívanie poľnohospodárskych nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu na poľnohospodárske účely. V takom prípade boli vo vzťahu k posúdeniu výšky bezdôvodného obohatenia splnené podmienky pre primeranú aplikáciu zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vo väzbe na ust. § 458 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov“.

24. Dovolací súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od týchto záverov. Pokiaľ boli nehnuteľnosti v tomto prípade kontinuálne užívané žalovaným za obdobných okolností, rovnakým spôsobom, za rovnakým účelom ako v dobe, na ktorú bola v nájomnej zmluve uzavretej medzi právnu predchodkyňou žalobcu a žalovaným dohodnutá cena nájmu zodpovedajúca úprave v zákone č. 504/2003 Z.z., a v konaní nebol preukázaný žiadny skutkový ani právny dôvod pre zmenu takejto ceny, potom niet ani žiadneho dôvodu pre to, aby za toto užívanie bez právneho dôvodu mal žalovaný platiť cenu zodpovedajúcu trhovej cene nájmu, teda bez zohľadnenia predchádzajúcej výslovnej dohody strán a

najmä špecifik vo vzťahu k predmetu nájmu, spôsobu a účelu jeho skutočného užívania. V tomto ohľade nie je bez významu to, že poľnohospodársku činnosť na plnenie svojich vedecko-výskumných úloh žalovaný v rozhodnej dobe vykonával nielen na predmetných pozemkoch žalovaného, ale aj na týchto pozemkoch stojacich budovách (vo vlastníctve SR), ktoré žalobca nevlastní a žalovaný ich má v správe (pozri bod 51. odôvodnenia rozsudku NS SR sp. zn. 5Obdo/13/2022 zo 14. júna 2023).

25. Dovolací súd poukazuje, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí správne právne posúdil výšku bezdôvodného obohatenia vzniknutého na strane žalovaného. Bezodôvodné obohatenie predstavuje majetkový prospech, v tomto prípade získaný plnením bez právneho dôvodu (resp. v zmysle odôvodnenia odvolacieho súdu, príp. plnením z neplatného právneho úkonu). Nejedná sa teda o stratu, ktorú utrpel žalobca, ale o majetkový prospech, ktorý vznikol na strane žalovaného tým, že za dané obdobie využíval nehnuteľnosti bez primeraného protiplnenia, v tomto prípade bez uhrádzania nájomného. Vzhľadom na spôsob využívania daných pozemkov, je nevyhnutné pri určení výšky obvyklého nájomného, ktoré predstavuje majetkový prospech na strane žalovaného, ktorý je povinný v zmysle príslušných ustanovení o bezdôvodnom obohatení vydať, primerane aplikujúc zákon č. 504/2003 Z.z. na základe zisteného skutkového stavu veci vzhľadom na reálne využitie pozemkov v spojení s § 1 ods. 2 písm. b) zákona č. 504/2003 Z.z.

26. Podľa názoru dovolacieho súdu otázky „Či zákon č. 504/2003 je právnym predpisom, ktorý stanovuje výšku bezdôvodného obohatenia pre prípad užívania sporných pozemkov bez právneho dôvodu?“ a „Či zákon č. 504/2003 Z.z. je právnym predpisom, ktorý stanovuje výšku nájomného pre prípad užívania sporných pozemkov na základe nájomnej zmluvy?“ (bod 3.2.) sú formulované výslovne hypoteticky a preto nespĺňajú kritériá vyplývajúce z § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP. Taktiež spočívajú v určitom predpoklade dovolateľa, odchylnom od zistení a záverov prezentovaných v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu. Je zrejmé, že osobitný predpis, ktorý bol v danej veci aplikovaný, neurčuje výšku bezdôvodného obohatenia a nestanovuje ani presnú výšku nájomného za užívanie poľnohospodárskeho pozemku. Upravuje určité špecifiká a osobitosti pri nájme pozemku na poľnohospodárske účely, ako napr. minimálnu dobu nájmu, pričom pri určení obvyklého nájomného v danom mieste a čase (a v dôsledku toho aj pri určení výšky bezdôvodného obohatenia) je u takého užívania pozemkov opodstatnené z neho vychádzať. Pokiaľ sudy nižších inštancií pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia zákon č. 504/2003 Z.z. aplikovali, nemožno tvrdiť, že tomu tak bolo preto, že by tento osobitný zákon sám o sebe stanovoval výšku obvyklého nájomného, a tým nepriamo aj výšku bezdôvodného obohatenia. Išlo len o podklad dôležitý pre určenie hodnôt týchto premenných, pričom kľúčové postavenie v tomto procese prináleží práve znaleckého posudku, ktorým bola určená ako odborná skutková otázka obvyklá hodnota nájmu za pozemky na poľnohospodárske účely, z ktorej následne vychádzal záver o výške bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Z uvedeného je zrejmé, že nie právny predpis, ale výlučne súd na základe vykonaných dôkazov stanovuje výšku bezdôvodného obohatenia, pričom k jej určeniu došlo zákonným spôsobom pri aplikácii relevantných právnych predpisov a pri zohľadnení podstatných a v danom prípade špecifických skutkových okolností (pozri body 55. a 56. odôvodnenia rozsudku NS SR sp. zn. 5Obdo/13/2022 zo 14. júna 2023). S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd poukazuje i na obdobný (skutkovo a právne) rozsudok Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 7Cdo/240/2022.

27. Podľa názoru dovolacieho súdu rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí vadou nesprávneho právneho posúdenia veci, nakoľko odvolací súd na zistený skutkový stav správne aplikoval relevantný právny predpis, pričom práve zistený skutkový stav bol dôvodom pre primeranú aplikáciu zákona č. 504/2003 Z.z. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

28. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.